

توزیع درآمد در ایران

سال ۱۴۰۴

دکتر جمعیّت، نیروی کار و اقتصاد خانوار
شهریورماه ۱۴۰۵

پیشگفتار

توزیع عادلانه درآمد همواره از مهم‌ترین مباحث در اقتصاد کشورهای مختلف جهان است. شاخص‌های نابرابری معیاری برای ارزیابی عملکرد اقتصادی کشورها در خصوص توزیع درآمد محسوب می‌شود. بعد از عنوان شدن طرح کاهش فقر در جهان، چگونگی توزیع درآمد بیشتر از قبل مورد توجه قرار گرفت، زیرا در دنیای امروز بزرگترین عامل ایجاد کننده فقر نه کمبود درآمد بلکه توزیع ناعادلانه آن است. در تعریف عامیانه توزیع عادلانه و ناعادلانه درآمد می‌توان گفت: "در صورتی که یک فرد در جامعه تمامی درآمد را در اختیار داشته باشد توزیع درآمد ناعادلانه‌ترین وضع ممکن است و زمانی که تمامی افراد به یک نسبت از کل درآمد جامعه بهره‌مند شوند عادلانه‌ترین حالت وجود دارد". امروزه سخن مطرح شده در جهان یکسان بودن سهم تمامی گروه‌ها از درآمد کشور نیست بلکه مساله مهم توزیع عادلانه بر مبنای توانایی‌های افراد مختلف است که می‌تواند به ایجاد توازن و تعادل بیشتر در جامعه بیانجامد. طبق موازین علمی تقسیم درآمد در یک کشور باید به نحوی باشد که سهم بیشتری از مردم در طبقه متوسط جای بگیرند. در یک جامعه متعادل شمار ثروتمندان و فقیران در کشور بسیار کم است زیرا وجود گروه‌های بسیار پردرآمد یا بسیار کم-درآمد نشان دهنده توزیع نامتناسب درآمد در آن منطقه است. برای محاسبه میزان عدالت در توزیع درآمد از سهم درآمندی که هر یک از گروه‌های جامعه بدست می‌آورند استفاده می‌شود. اگر فاصله بین درآمندی که ده درصد پایین‌ترین گروه جامعه بدست می‌آورند با درآمد ده درصد از بالاترین افراد، تفاوت زیادی داشته باشد نشان دهنده توزیع ناعادلانه درآمد در یک سرزمین است.

چون بیشتر یا کمتر شدن ضریب جینی به تنهایی نمی‌تواند وضعیت توزیع درآمد را در جامعه نشان دهد، بنابراین برای محاسبه میزان عدالت در توزیع درآمد، سهم درآمندی که هر یک از گروه‌های جامعه بدست می‌آورند نیز محاسبه می‌شود. اگر فاصله بین درآمندی که ده، بیست و چهل درصد پایین‌ترین گروه جامعه بدست می‌آورند با درآمد ده، بیست و چهل درصد از پردرآمدترین افراد، تفاوت زیادی داشته باشد نشان دهنده توزیع ناعادلانه درآمد در یک سرزمین است.

در حوزه توزیع درآمد شاخص‌های دیگری همچون شاخص تیل، اتکینسون و پالما نیز برای تبیین بهتر وضعیت پردرآمدها و کم درآمدها وجود دارد که در این گزارش مورد بررسی قرار خواهد گرفت. طرح آمارگیری هزینه و درآمد خانوارهای شهری و روستایی مرکز آمار ایران معتبرترین و تنها طرحی است که امکان محاسبه شاخص‌های نابرابری را در مناطق شهری و روستایی و کل کشور در اختیار متخصصین قرار می‌دهد. از این‌رو سال‌هاست که شاخص‌های نابرابری توسط مرکز آمار ایران محاسبه و به سیاست‌گذاران، اقتصاددانان و کاربران اصلی طرح ارایه می‌شود.

گزارش حاضر بر اساس محاسبات صورت گرفته بر روی داده‌های این طرح در سال ۱۴۰۴ است. برای بررسی بهتر، شاخص‌ها برای تعدادی از سال‌های قبل از ۱۴۰۴ نیز ارایه شده است.

توزیع درآمد در یک نگاه

۱- ضریب جینی سالانه در نقاط شهری، روستایی و کل کشور سال‌های ۱۴۰۳ و ۱۴۰۴

شرح	۱۴۰۳	۱۴۰۴
کل کشور.....	۰/۳۸۷۰	۰/۳۸۴۹
شهری.....	۰/۳۶۸۹	۰/۳۶۸۶
روستایی.....	۰/۳۵۳۲	۰/۳۵۴۳

۲- نسبت هزینه ۱۰، ۲۰ و ۴۰ درصد پرهزینه‌ترین به ۱۰، ۲۰ و ۴۰ درصد کم‌هزینه‌ترین جمعیت سال‌های ۱۴۰۳ و ۱۴۰۴

شرح	کل کشور		شهری		روستایی	
	۱۴۰۳	۱۴۰۴	۱۴۰۳	۱۴۰۴	۱۴۰۳	۱۴۰۴
نسبت هزینه ده درصد پر هزینه‌ترین به ده درصد کم هزینه‌ترین جمعیت	۱۳.۲۵	۱۲.۸۲	۱۱.۱۴	۱۰.۹۳	۱۰.۱۸	۱۰.۴۴
نسبت هزینه بیست درصد پر هزینه‌ترین به بیست درصد کم هزینه‌ترین جمعیت	۷.۶۲	۷.۵۱	۶.۶۶	۶.۶۹	۶.۳۶	۶.۳۹
نسبت هزینه چهل درصد پر هزینه‌ترین به چهل درصد کم هزینه‌ترین جمعیت	۴.۰۶	۴.۰۴	۳.۷۲	۳.۷۳	۳.۵۹	۳.۵۹

۳- سایر شاخص‌های توزیع درآمد سال‌های ۱۴۰۳ و ۱۴۰۴

شرح	کل کشور		شهری		روستایی	
	۱۴۰۳	۱۴۰۴	۱۴۰۳	۱۴۰۴	۱۴۰۳	۱۴۰۴
شاخص پالما	۱.۸۴	۱.۸۰	۱.۶۷	۱.۶۵	۱.۵۱	۱.۵۱
شاخص تیل	۰.۲۵۵۰	۰.۲۵۰۸	۰.۲۳۳۰	۰.۲۳۰۴	۰.۲۰۷۲	۰.۲۰۸۸
شاخص اتکینسون	۰.۲۲۴۱	۰.۲۲۱۲	۰.۲۰۲۳	۰.۲۰۱۷	۰.۱۸۸۰	۰.۱۸۹۳

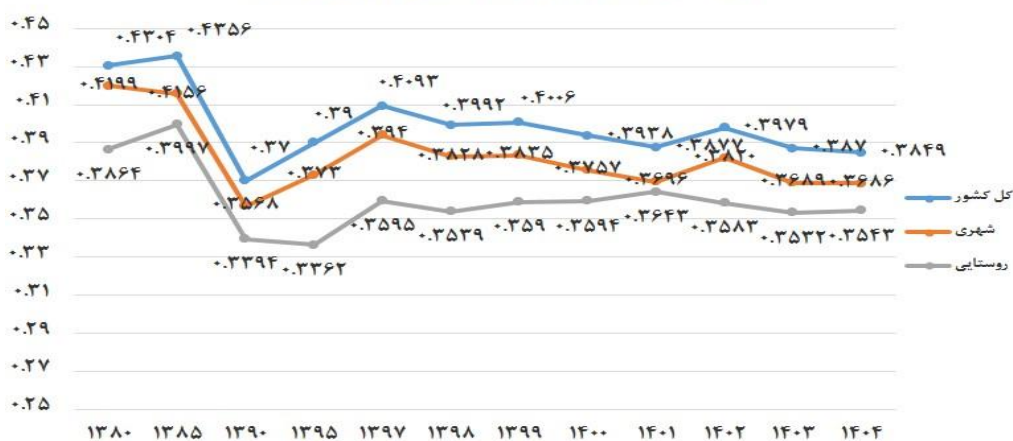
شاخص‌های توزیع درآمد در ایران

در سال ۱۴۰۴ ضریب جینی خانوارهای ایرانی ۰.۳۸۴۹ است که در مقایسه با سال قبل ۰.۰۰۲۱ کاهش نشان می‌دهد. همچنین ضریب جینی خانوارهای شهری کل کشور ۰.۳۶۸۶ است که نسبت به سال قبل ۰.۰۰۰۳ کاهش و ضریب جینی خانوارهای روستایی کل کشور ۰.۳۵۴۳ است که نسبت به سال قبل ۰.۰۰۱۱ افزایش نشان می‌دهد.

۴- ضریب جینی خانوارهای کل کشور، شهری و روستایی

شرح	کل کشور	شهری	روستایی
۱۳۸۰	۰.۴۳۰۴	۰.۴۱۹۹	۰.۳۸۶۴
۱۳۸۵	۰.۴۳۵۶	۰.۴۱۵۶	۰.۳۹۹۷
۱۳۹۰	۰.۳۷۰۰	۰.۳۵۶۸	۰.۳۳۹۴
۱۳۹۵	۰.۳۹۰۰	۰.۳۷۳۰	۰.۳۳۶۲
۱۳۹۷	۰.۴۰۹۳	۰.۳۹۴۰	۰.۳۵۹۵
۱۳۹۸	۰.۳۹۹۲	۰.۳۸۲۸	۰.۳۵۳۹
۱۳۹۹	۰.۴۰۰۶	۰.۳۸۳۵	۰.۳۵۹۰
۱۴۰۰	۰.۳۹۳۸	۰.۳۷۵۷	۰.۳۵۹۴
۱۴۰۱	۰.۳۸۷۷	۰.۳۶۹۶	۰.۳۶۴۳
۱۴۰۲	۰.۳۹۷۹	۰.۳۸۲۰	۰.۳۵۸۳
۱۴۰۳	۰.۳۸۷۰	۰.۳۶۸۹	۰.۳۵۳۲
۱۴۰۴	۰.۳۸۴۹	۰.۳۶۸۶	۰.۳۵۴۳

نمودار ۱- ضریب جینی کل کشور و مناطق شهری و روستایی

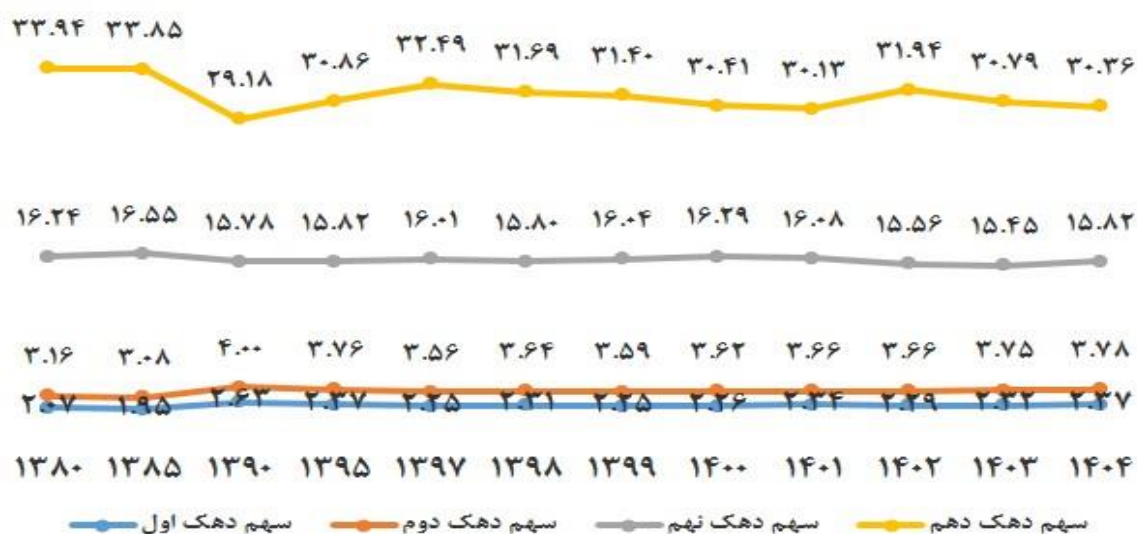
✓ سهم هزینه‌ها در هر یک از دهک‌ها، یکی دیگر از شاخص‌های توزیع درآمد است که جابه‌جایی هزینه در دهک‌ها را نشان می‌دهد.

در سال ۱۴۰۴ سهم هزینه در دهک خانوارهای کل کشور، دهک‌های اول، دوم، پنجم و نهم افزایش و سایر دهک‌ها از جمله دهک دهم کاهش نسبت به سال قبل نشان می‌دهد.

۵- سهم دهک‌های هزینه خانوارهای کل کشور (درصد)

شرح	سهم دهک اول	سهم دهک دوم	سهم دهک سوم	سهم دهک چهارم	سهم دهک پنجم	سهم دهک ششم	سهم دهک هفتم	سهم دهک هشتم	سهم دهک نهم	سهم دهک دهم
۱۳۸۰	۲۰.۷	۳.۱۶	۴.۰۸	۵.۲۷	۶.۴۸	۷.۵۷	۹.۴۵	۱۱.۷۴	۱۶.۲۴	۳۳.۹۴
۱۳۸۵	۱.۹۵	۳.۰۸	۴.۰۱	۵.۰۵	۶.۲۰	۸.۱۱	۹.۳۳	۱۱.۸۸	۱۶.۵۵	۳۳.۸۵
۱۳۹۰	۲.۶۳	۴.۰۰	۴.۹۸	۶.۰۰	۷.۰۸	۸.۳۳	۹.۹۲	۱۲.۱۰	۱۵.۷۸	۲۹.۱۸
۱۳۹۵	۲.۳۷	۳.۷۶	۴.۷۷	۵.۷۷	۶.۸۴	۸.۰۹	۹.۷۲	۱۲.۰۱	۱۵.۸۲	۳۰.۸۶
۱۳۹۷	۲.۲۵	۳.۵۶	۴.۵۴	۵.۵۱	۶.۵۳	۷.۷۸	۹.۴۵	۱۱.۹۰	۱۶.۰۱	۳۲.۴۹
۱۳۹۸	۲.۳۱	۳.۶۴	۴.۶۴	۵.۶۴	۶.۷۴	۷.۹۸	۹.۶۰	۱۱.۹۵	۱۵.۸۰	۳۱.۶۹
۱۳۹۹	۲.۲۵	۳.۵۹	۴.۶۰	۵.۶۰	۶.۷۳	۸.۰۰	۹.۶۹	۱۲.۱۰	۱۶.۰۴	۳۱.۴۰
۱۴۰۰	۲.۲۶	۳.۶۲	۴.۶۷	۵.۶۸	۶.۸۱	۸.۱۶	۹.۸۴	۱۲.۲۶	۱۶.۲۹	۳۰.۴۱
۱۴۰۱	۲.۳۴	۳.۶۶	۴.۷۵	۵.۷۹	۶.۹۳	۸.۲۶	۹.۸۹	۱۲.۱۶	۱۶.۰۸	۳۰.۱۳
۱۴۰۲	۲.۹۲	۳.۶۶	۴.۷۱	۵.۷۲	۶.۸۲	۸.۰۴	۹.۵۴	۱۱.۷۳	۱۵.۵۶	۳۱.۹۴
۱۴۰۳	۲.۳۲	۳.۷۵	۴.۸۳	۵.۸۷	۶.۹۶	۸.۲۵	۹.۸۲	۱۱.۹۷	۱۵.۴۵	۳۰.۷۹
۱۴۰۴	۲.۳۷	۳.۷۸	۴.۸۱	۵.۸۶	۶.۹۹	۸.۲۵	۹.۸۱	۱۱.۹۴	۱۵.۸۲	۳۰.۳۶

نمودار ۲ - سهم دهک‌های هزینه خانوارهای کل کشور

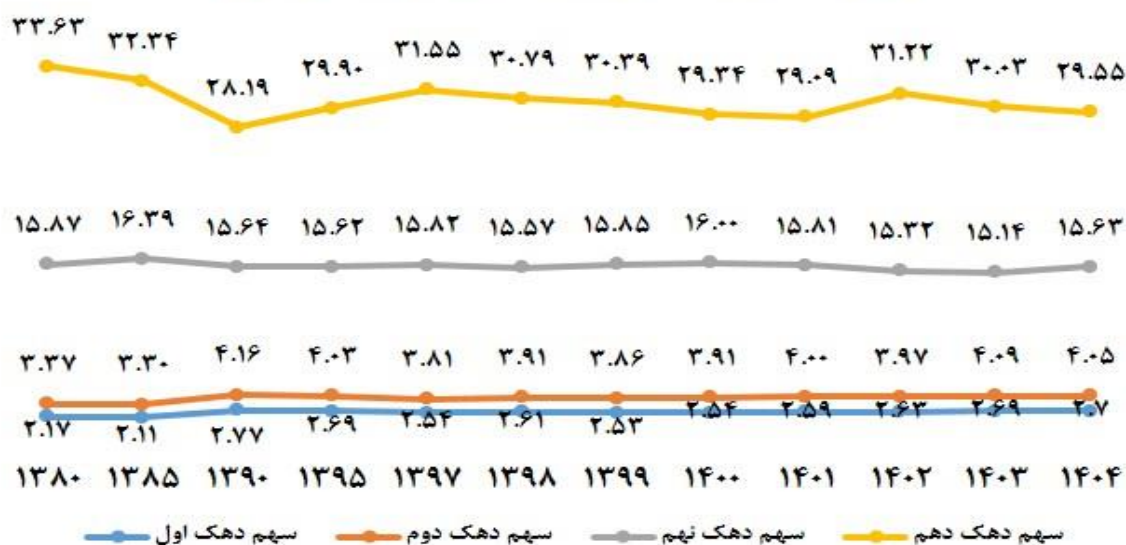

در سال ۱۴۰۴، سهم هزینه در دهک خانوارهای مناطق شهری نسبت به سال قبل در دهک‌های دوم، سوم، هفتم و دهک دهم کاهشی یوده و در دهک اول، چهارم، ششم، هشتم و نهم افزایش را نشان می‌دهد.

۶- سهم دهک‌های هزینه خانوارهای مناطق شهری (درصد)

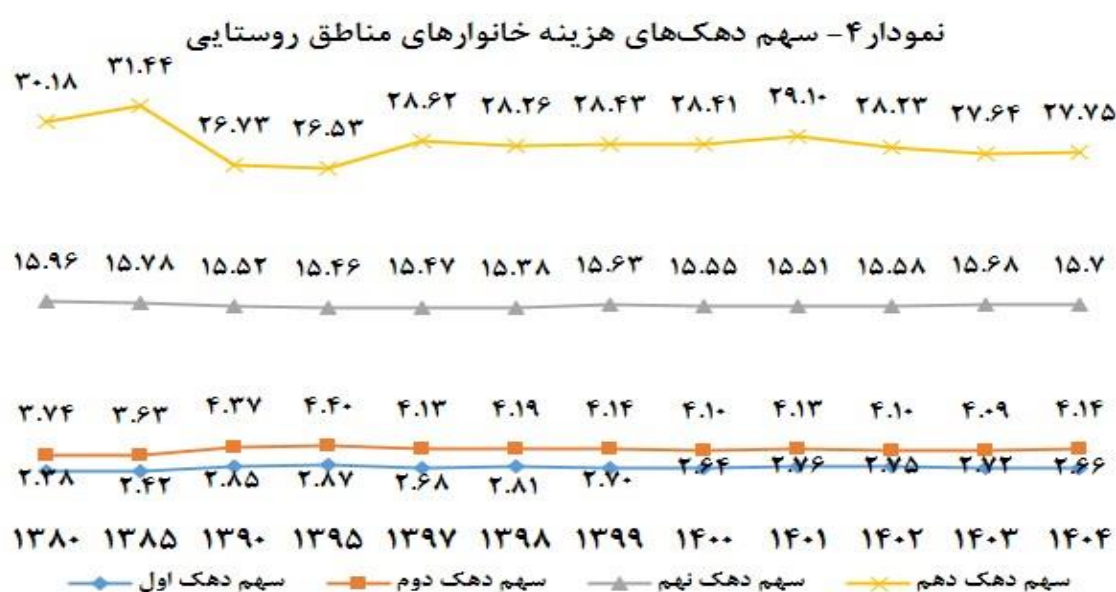
شرح	سهم دهک اول	سهم دهک دوم	سهم دهک سوم	سهم دهک چهارم	سهم دهک پنجم	سهم دهک ششم	سهم دهک هفتم	سهم دهک هشتم	سهم دهک نهم	سهم دهک دهم
۱۳۸۰	۲.۱۷	۳.۳۷	۴.۳۸	۵.۴۱	۶.۴۸	۷.۷۵	۹.۳۱	۱۱.۶۳	۱۵.۸۷	۳۳.۶۳
۱۳۸۵	۲.۱۱	۳.۳۰	۴.۳۲	۵.۴۰	۶.۸۵	۷.۷۵	۹.۴۲	۱۲.۱۱	۱۶.۳۹	۳۲.۳۴
۱۳۹۰	۲.۷۷	۴.۱۶	۵.۱۸	۶.۱۷	۷.۲۳	۸.۴۹	۱۰.۰۱	۱۲.۱۶	۱۵.۶۴	۲۸.۱۹
۱۳۹۵	۲.۶۹	۴.۰۳	۵.۰۲	۵.۹۵	۶.۹۵	۸.۱۹	۹.۷۴	۱۱.۹۰	۱۵.۶۲	۲۹.۹۰
۱۳۹۷	۲.۵۴	۳.۸۱	۴.۷۳	۵.۶۲	۶.۶۳	۷.۸۷	۹.۵۵	۱۱.۸۹	۱۵.۸۲	۳۱.۵۵
۱۳۹۸	۲.۶۱	۳.۹۱	۴.۸۷	۵.۸۴	۶.۸۵	۸.۰۸	۹.۶۳	۱۱.۸۶	۱۵.۵۷	۳۰.۷۹
۱۳۹۹	۲.۵۳	۳.۸۶	۴.۸۳	۵.۸۳	۶.۸۵	۸.۱۰	۹.۷۷	۱۱.۹۹	۱۵.۸۵	۳۰.۳۹
۱۴۰۰	۲.۵۴	۳.۹۱	۴.۹۰	۵.۹۰	۷.۰۰	۸.۲۸	۹.۹۲	۱۲.۲۲	۱۶.۰۰	۲۹.۳۴
۱۴۰۱	۲.۵۹	۴.۰۰	۵.۰۱	۶.۰۲	۷.۱۱	۸.۳۶	۹.۸۹	۱۲.۱۲	۱۵.۸۱	۲۹.۰۹
۱۴۰۲	۲.۶۳	۳.۹۷	۴.۹۴	۵.۹۱	۶.۸۹	۸.۰۴	۹.۴۸	۱۱.۶۰	۱۵.۳۲	۳۱.۲۲
۱۴۰۳	۲.۶۹	۴.۰۹	۵.۱۱	۶.۰۵	۷.۱۰	۸.۲۷	۹.۷۸	۱۱.۷۵	۱۵.۱۴	۳۰.۰۳
۱۴۰۴	۲.۷۰	۴.۰۵	۵.۰۶	۶.۰۷	۷.۱۰	۸.۲۸	۹.۷۴	۱۱.۸۲	۱۵.۶۳	۲۹.۵۵

نمودار ۳- سهم دهک‌های هزینه خانوارهای مناطق شهری

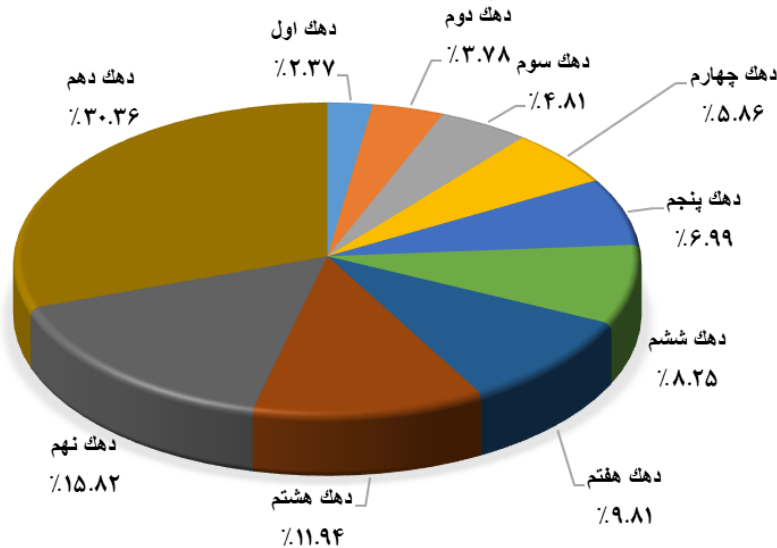

در سال ۱۴۰۴ سهم هزینه خانوارهای مناطق روستایی نسبت به سال قبل در دهک‌های اول، چهارم تا هفتم کاهشی بوده و در سایر دهک‌ها از جمله دهک دهم افزایش را نشان می‌دهد.

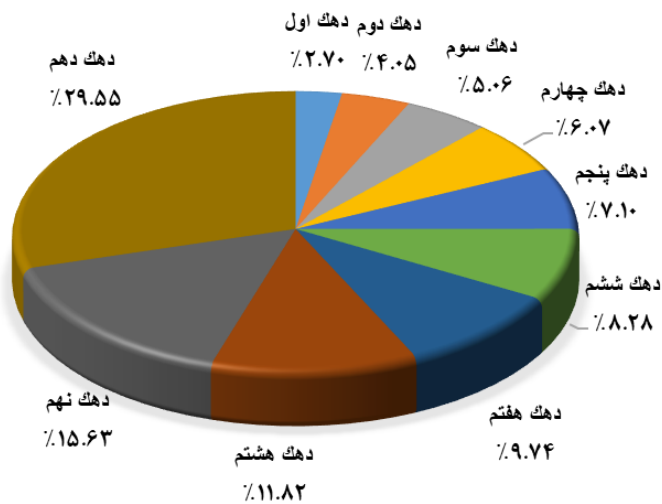
۷- سهم دهک‌های هزینه خانوارهای مناطق روستایی (درصد)										شرح
سهم دهک اول	سهم دهک دوم	سهم دهک سوم	سهم دهک چهارم	سهم دهک پنجم	سهم دهک ششم	سهم دهک هفتم	سهم دهک هشتم	سهم دهک نهم	سهم دهک دهم	
۲.۳۸	۳.۷۴	۴.۷۷	۵.۷۹	۶.۹۱	۸.۲۲	۹.۸۷	۱۲.۱۹	۱۵.۹۶	۳۰.۱۸	۱۳۸۰
۲.۴۲	۳.۶۳	۴.۵۹	۵.۵۴	۶.۶۰	۷.۸۷	۹.۵۰	۱۲.۶۴	۱۵.۷۸	۳۱.۴۴	۱۳۸۵
۲.۸۵	۴.۳۷	۵.۴۳	۶.۴۴	۷.۵۰	۸.۷۴	۱۰.۲۳	۱۲.۱۹	۱۵.۵۲	۲۶.۷۳	۱۳۹۰
۲.۸۷	۴.۴۰	۵.۵۰	۶.۵۲	۷.۵۸	۸.۷۴	۱۰.۲۰	۱۲.۲۲	۱۵.۴۶	۲۶.۵۳	۱۳۹۵
۲.۶۸	۴.۱۳	۵.۱۹	۶.۱۸	۷.۲۵	۸.۴۸	۱۰.۰۰	۱۱.۹۹	۱۵.۴۷	۲۸.۶۲	۱۳۹۷
۲.۸۱	۴.۱۹	۵.۲۵	۶.۲۳	۷.۳۰	۸.۵۰	۱۰.۰۵	۱۲.۰۳	۱۵.۳۸	۲۸.۲۶	۱۳۹۸
۲.۷۰	۴.۱۴	۵.۱۸	۶.۱۸	۷.۲۵	۸.۴۸	۹.۹۵	۱۲.۰۸	۱۵.۶۳	۲۸.۴۳	۱۳۹۹
۲.۶۴	۴.۱۰	۵.۱۹	۶.۲۱	۷.۲۵	۸.۵۱	۱۰.۰۱	۱۲.۱۳	۱۵.۵۵	۲۸.۴۱	۱۴۰۰
۲.۷۶	۴.۱۳	۵.۰۸	۶.۰۳	۷.۱۱	۸.۳۵	۹.۹۰	۱۲.۰۳	۱۵.۵۱	۲۹.۱۰	۱۴۰۱
۲.۷۵	۴.۱۰	۵.۱۲	۶.۱۳	۷.۲۵	۸.۵۶	۱۰.۱۰	۱۲.۱۷	۱۵.۵۸	۲۸.۲۳	۱۴۰۲
۲.۷۲	۴.۰۹	۵.۲۱	۶.۳۰	۷.۳۹	۸.۶۱	۱۰.۱۴	۱۲.۲۳	۱۵.۶۸	۲۷.۶۴	۱۴۰۳
۲.۶۶	۴.۱۴	۵.۲۴	۶.۲۹	۷.۳۵	۸.۵۴	۱۰.۱۰	۱۲.۲۳	۱۵.۷۰	۲۷.۷۵	۱۴۰۴

نمودار ۵- سهم دهک های هزینه خانوارهای کل کشور ۱۴۰۴

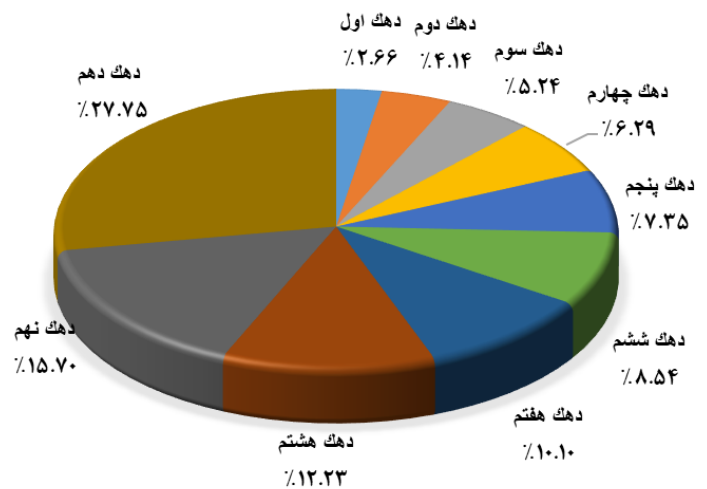

نمودار ۶- سهم دهک های هزینه خانوارهای مناطق شهری ۱۴۰۴

بررسی سهم دهک ها در مناطق شهری نشان می دهد سهم دهک های اول، هشتم و نهم نسبت به سال گذشته افزایشی و سهم دهک های دوم، سوم، هفتم و به ویژه دهم کاهش یافته است.

نمودار ۷- سهم دهک های هزینه خانوارهای مناطق روستایی ۱۴۰۴

با بررسی سهم دهک ها در مناطق روستایی مشاهده می شود، سهم دهک های اول، چهارم الی هفتم نسبت به سال گذشته کاهش، دهک هشتم تقریباً ثابت و سهم دهک های دوم، سوم، نهم و دهم افزایش یافته است.

✓ نسبت هزینه ده، بیست و چهل درصد پرهزینه‌ترین به ده، بیست و چهل درصد کم‌هزینه‌ترین جمعیت از دیگر شاخص‌های توزیع درآمد است که نشان‌دهنده وضعیت پرهزینه‌ترین دهک‌ها به کم‌هزینه‌ترین دهک‌ها است.

✓ سهم بیست درصد کم‌هزینه‌ترین و پرهزینه‌ترین جمعیت، دو شاخصی است که نشان می‌دهد مجموع دو دهک بالا و مجموع دو دهک پایین، هر کدام چه سهمی از کل درآمد (هزینه) موجود در جامعه را به خود اختصاص داده‌اند.

✓ از دیگر شاخص‌های توزیع درآمد شاخص‌های پالما، تیل و اتکینسون است که هر کدام به نوعی بهبود یا عدم بهبود وضعیت توزیع درآمد را نشان می‌دهد.

در سال ۱۴۰۴ سهم بیست درصد کم‌هزینه‌ترین ۶.۱۵ درصد که نسبت به سال قبل افزایش و سهم بیست درصد پرهزینه‌ترین جمعیت در کل کشور ۴۶.۱۸ درصد است که نسبت به سال قبل کاهش یافته است.

نسبت ده، بیست و چهل درصد پرهزینه‌ترین به ده، بیست و چهل درصد کم‌هزینه‌ترین جمعیت در کل کشور به ترتیب ۱۲.۸۲، ۷.۵۱ و ۴.۰۴ است که نسبت به سال قبل هر سه شاخص کاهش یافته‌اند.

شاخص پالما نسبت هزینه ده درصد پرهزینه‌ترین جمعیت به هزینه چهل درصد کم‌هزینه‌ترین جمعیت است. این شاخص در کل کشور در سال ۱۴۰۴ به ۱.۸۰ درصد رسیده است که نسبت به سال قبل کاهش نشان می‌دهد. در سال ۱۴۰۴ هزینه دهک دهم (پرهزینه‌ترین دهک) همانند سال‌های اخیر حدود ۲ برابر مجموع هزینه چهار دهک پایینی (کم‌هزینه‌ترین دهک‌ها) بوده و این نسبت نیز همانند سال‌های اخیر به صورت محسوسی کمتر شده است.

شاخص تیل بر مفهوم آنتروپی استوار است و آنتروپی به مفهوم اطلاع‌انتظاری در توزیع درآمد است. این شاخص نیز همانند ضریب جینی هر چه به صفر نزدیک‌تر باشد نشان‌دهنده برابری بیشتر است. این شاخص در کل کشور از ۰.۲۵۵۰ در سال ۱۴۰۳ به ۰.۲۵۰۸ در سال ۱۴۰۴ کاهش یافته است.

شاخص اتکینسون بر مفهوم میزان اجتناب از نابرابری استوار است. اتکینسون به رابطه بین کارایی و نابرابری توجه می‌کند و معتقد است شاخص نابرابری باید به نحوی طراحی شود که به کمک آن بتوان تشخیص داد که جامعه برای کاهش نابرابری به یک میزان معین حاضر است از چه مقدار از درآمد و تولید جاری چشم‌پوشی نماید. این شاخص نیز همانند تیل و جینی هر چه به صفر نزدیک‌تر باشد نشان‌دهنده برابری بیشتر است. این شاخص در سال ۱۴۰۴ در کل کشور به ۰.۲۲۱۲ رسیده که نسبت به سال قبل کاهش یافته است.

۸- سایر شاخص‌های توزیع درآمد خانوارهای کل کشور

شرح	سهم بیست درصد کم هزینه‌ترین جمعیت (درصد)	نسبت هزینه ده درصد پر هزینه‌ترین به ده درصد کم هزینه‌ترین جمعیت	نسبت هزینه بیست درصد پر هزینه‌ترین به بیست درصد کم هزینه‌ترین جمعیت	نسبت هزینه چهل درصد پر هزینه‌ترین به چهل درصد کم هزینه‌ترین جمعیت	سهم بیست درصد پر هزینه‌ترین جمعیت (درصد)	شاخص پالما	شاخص تیل	شاخص اتکنیسون
۱۳۸۰	۵.۲۲	۱۶.۴۳	۹.۶۱	۴.۹۰	۵۰.۱۸	۲.۳۳	۰.۳۱۸۶	۰.۲۷۱۵
۱۳۸۵	۵.۰۲	۱۷.۴۰	۱۰.۰۴	۵.۰۹	۴۷.۵۲	۱.۹۳	۰.۲۶۹۶	۰.۲۳۲۴
۱۳۹۰	۶.۶۳	۱۱.۰۹	۶.۷۸	۳.۸۰	۴۴.۹۸	۱.۶۸	۰.۲۳۲۵	۰.۲۰۸۱
۱۳۹۵	۶.۱۳	۱۲.۹۹	۷.۶۱	۴.۱۰	۴۶.۶۷	۱.۸۵	۰.۲۵۸۳	۰.۲۲۵۸
۱۳۹۷	۵.۸۰	۱۴.۴۵	۸.۳۶	۴.۴۱	۴۸.۵۰	۲.۰۵	۰.۲۸۷۱	۰.۲۴۶۱
۱۳۹۸	۵.۹۶	۱۳.۶۹	۷.۹۷	۴.۲۵	۴۷.۴۹	۱.۹۵	۰.۲۷۲۰	۰.۲۳۵۵
۱۳۹۹	۵.۸۳	۱۳.۹۶	۸.۱۳	۴.۳۲	۴۷.۴۴	۱.۹۶	۰.۲۷۲۱	۰.۲۳۷۹
۱۴۰۰	۵.۸۸	۱۳.۴۶	۷.۹۴	۴.۲۴	۴۶.۷۰	۱.۸۷	۰.۲۶۰۲	۰.۲۳۱۲
۱۴۰۱	۶.۰۱	۱۲.۸۶	۷.۶۹	۴.۱۳	۴۶.۲۱	۱.۸۲	۰.۲۵۲۴	۰.۲۲۴۴
۱۴۰۲	۵.۹۵	۱۳.۹۵	۷.۹۹	۴.۲۰	۴۷.۵۰	۱.۹۵	۰.۲۷۲۳	۰.۲۳۴۹
۱۴۰۳	۶.۰۷	۱۳.۲۵	۷.۶۲	۴.۰۶	۴۶.۲۴	۱.۸۴	۰.۲۵۵۰	۰.۲۲۴۱
۱۴۰۴	۶.۱۵	۱۲.۸۲	۷.۵۱	۴.۰۴	۴۶.۱۸	۱.۸۰	۰.۲۵۰۸	۰.۲۲۱۲

در سال ۱۴۰۴ در مناطق شهری سهم بیست درصد کم‌هزینه‌ترین ۶.۷۵ درصد که نسبت به سال ۱۴۰۳ کاهش و سهم بیست درصد پرهزینه‌ترین جمعیت ۴۵.۱۸ درصد که نسبت به سال قبل اندکی افزایش یافته است.

نسبت ده درصد کم‌هزینه‌ترین جمعیت در مناطق شهری در سال ۱۴۰۴ برابر ۱۰.۹۳ بوده که نسبت به سال ۱۴۰۳ کاهش و نسبت بیست و چهل درصد پرهزینه‌ترین به بیست و چهل درصد کم‌هزینه‌ترین جمعیت در مناطق شهری به ترتیب ۶.۶۹ و ۳.۷۳ است که نسبت به سال قبل هر دو شاخص افزایش یافته اند.

شاخص پالما نسبت هزینه ده درصد پرهزینه‌ترین جمعیت به هزینه چهل درصد کم‌هزینه‌ترین جمعیت است. این شاخص در سال ۱۴۰۴ در مناطق شهری ۱.۶۵ است که نسبت به سال قبل کاهش نشان می‌دهد.

شاخص های تیل و اتکینسون در سال ۱۴۰۴ در مناطق شهری به ترتیب ۰.۲۳۰۴ و ۰.۲۰۱۷ است که هر دو شاخص نسبت به سال قبل کاهش یافته است.

۹- سایر شاخص‌های توزیع درآمد خانوارهای مناطق شهری

شرح	سهم بیست درصد کم هزینه ترین جمعیت (درصد)	نسبت هزینه ده درصد پر هزینه ترین به ده درصد کم هزینه ترین جمعیت	نسبت هزینه بیست درصد پر هزینه ترین به کم هزینه ترین جمعیت	نسبت هزینه چهل درصد پر هزینه ترین به چهل درصد کم هزینه ترین جمعیت	سهم بیست درصد پرهزینه ترین جمعیت (درصد)	شاخص پالما	شاخص تیل	شاخص اتکینسون
۱۳۸۰	۵.۵۵	۱۵.۴۹	۸.۹۳	۴.۶۰	۴۹.۵۱	۲.۱۹	۰.۳۰۵۱	۰.۲۵۸۴
۱۳۸۵	۵.۴۱	۱۵.۳۱	۹.۰۰	۴.۶۴	۴۸.۹۷	۲.۱۴	۰.۲۹۶۵	۰.۲۵۷۰
۱۳۹۰	۶.۹۴	۱۰.۱۷	۶.۳۲	۳.۶۱	۴۳.۸۳	۱.۵۴	۰.۲۱۲۷	۰.۱۹۰۱
۱۳۹۵	۶.۷۲	۱۱.۱۲	۶.۷۷	۳.۸۰	۴۵.۵۲	۱.۶۹	۰.۲۳۶۳	۰.۲۰۵۷
۱۳۹۷	۶.۳۴	۱۲.۴۴	۷.۴۷	۴.۱۲	۴۷.۳۷	۱.۸۹	۰.۲۶۵۷	۰.۲۲۷۳
۱۳۹۸	۶.۵۲	۱۱.۸۱	۷.۱۱	۳.۹۴	۴۶.۳۶	۱.۷۹	۰.۲۵۰۳	۰.۲۱۵۹
۱۳۹۹	۶.۳۹	۱۲.۰۲	۷.۲۴	۳.۹۹	۴۶.۲۴	۱.۷۸	۰.۲۴۹۲	۰.۲۱۷۵
۱۴۰۰	۶.۴۶	۱۱.۵۴	۷.۰۲	۳.۹۱	۴۵.۳۴	۱.۷۰	۰.۲۳۶۴	۰.۲۱۰۰
۱۴۰۱	۶.۵۹	۱۱.۲۳	۶.۸۲	۳.۸۰	۴۴.۹۰	۱.۶۵	۰.۲۲۹۲	۰.۲۰۳۸
۱۴۰۲	۶.۶۰	۱۱.۸۸	۷.۰۵	۳.۸۸	۴۶.۵۴	۱.۷۹	۰.۲۵۲۱	۰.۲۱۵۱
۱۴۰۳	۶.۷۹	۱۱.۱۴	۶.۶۶	۳.۷۲	۴۵.۱۷	۱.۶۷	۰.۲۳۳۰	۰.۲۰۲۳
۱۴۰۴	۶.۷۵	۱۰.۹۳	۶.۶۹	۳.۷۳	۴۵.۱۸	۱.۶۵	۰.۲۳۰۴	۰.۲۰۱۷

در سال ۱۴۰۴ در مناطق روستایی سهم بیست درصد کم‌هزینه‌ترین جمعیت ۶.۸۰ است که نسبت به سال ۱۴۰۳ کاهش و سهم بیست درصد پرهزینه‌ترین جمعیت ۴۳.۴۵ درصد است که سهم این شاخص نسبت به سال قبل افزایش یافته است.

در سال ۱۴۰۴ نسبت ده و بیست درصد پرهزینه‌ترین به ده و بیست درصد کم‌هزینه‌ترین جمعیت در مناطق روستایی به ترتیب برابر ۱۰.۴۴ و ۶.۳۹ بوده که نسبت به سال ۱۴۰۳ افزایش داشته است. نسبت چهل درصد پرهزینه‌ترین به چهل درصد کم‌هزینه‌ترین جمعیت در مناطق روستایی برابر ۳.۵۹ است که این شاخص نسبت به سال قبل تغییری نکرده است.

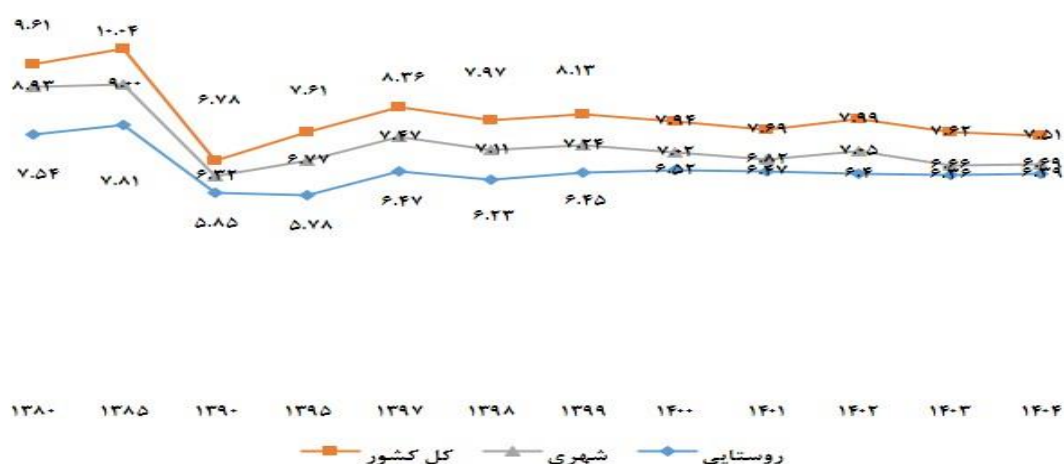
۱۰- سایر شاخص‌های توزیع درآمد خانوارهای مناطق روستایی

شرح	سهم بیست درصد کم هزینه‌ترین جمعیت (درصد)	نسبت هزینه ده درصد پر هزینه‌ترین به ده درصد کم هزینه‌ترین جمعیت	نسبت هزینه بیست درصد پر هزینه‌ترین به بیست درصد کم هزینه‌ترین جمعیت	نسبت هزینه چهل درصد پر هزینه‌ترین به چهل درصد کم هزینه‌ترین جمعیت	سهم بیست درصد پرهزینه‌ترین جمعیت (درصد)	شاخص پالما	شاخص تیل	شاخص اتکنیسون
۱۳۸۰	۶.۱۲	۱۲.۶۸	۷.۵۴	۴.۰۹	۴۶.۱۴	۱.۸۱	۰.۲۵۱۲	۰.۲۲۲۴
۱۳۸۵	۶.۰۵	۱۳.۰۱	۷.۸۱	۴.۲۹	۴۷.۵۲	۱.۹۳	۰.۲۶۹۵	۰.۲۳۲۴
۱۳۹۰	۷.۲۲	۹.۳۸	۵.۸۵	۳.۳۹	۴۲.۲۵	۱.۴۰	۰.۱۹۰۷	۰.۱۷۴۱
۱۳۹۵	۷.۲۶	۹.۲۵	۵.۷۸	۳.۳۴	۴۱.۹۹	۱.۳۸	۰.۱۸۷۱	۰.۱۷۱۲
۱۳۹۷	۶.۸۱	۱۰.۶۸	۶.۴۷	۳.۶۳	۴۴.۰۹	۱.۵۷	۰.۲۱۷۴	۰.۱۹۳۸
۱۳۹۸	۷.۰۱	۱۰.۰۴	۶.۲۳	۳.۵۶	۴۳.۶۴	۱.۵۳	۰.۲۱۰۳	۰.۱۸۷۳
۱۳۹۹	۶.۸۳	۱۰.۵۴	۶.۴۵	۳.۶۳	۴۴.۰۶	۱.۵۶	۰.۲۱۶۱	۰.۱۹۳۰
۱۴۰۰	۶.۷۴	۱۰.۷۶	۶.۵۲	۳.۶۴	۴۳.۹۶	۱.۵۷	۰.۲۱۶۴	۰.۱۹۴۲
۱۴۰۱	۶.۸۹	۱۰.۵۵	۶.۴۷	۳.۷۰	۴۴.۶۱	۱.۶۲	۰.۲۲۳۹	۰.۱۹۷۰
۱۴۰۲	۶.۸۵	۱۰.۲۶	۶.۴۰	۳.۶۵	۴۳.۸۲	۱.۵۶	۰.۲۱۴۲	۰.۱۹۱۹
۱۴۰۳	۶.۸۱	۱۰.۱۸	۶.۳۶	۳.۵۹	۴۳.۳۱	۱.۵۱	۰.۲۰۷۲	۰.۱۸۸۰
۱۴۰۴	۶.۸۰	۱۰.۴۴	۶.۳۹	۳.۵۹	۴۳.۴۵	۱.۵۱	۰.۲۰۸۸	۰.۱۸۹۳

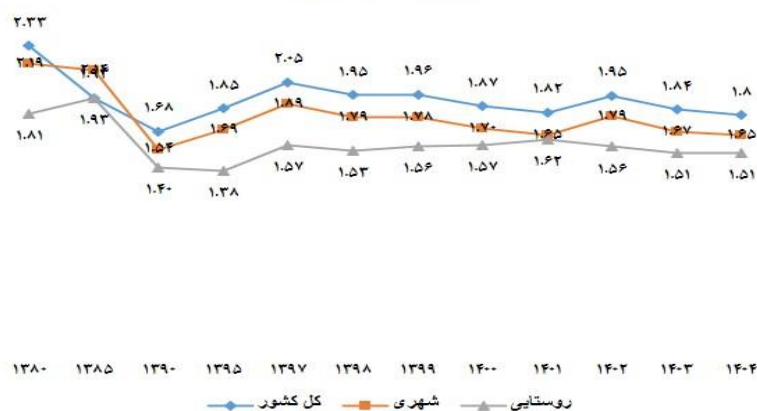
نمودار ۸- سهم بیست درصد کم هزینه‌ترین و پرهزینه‌ترین جمعیت

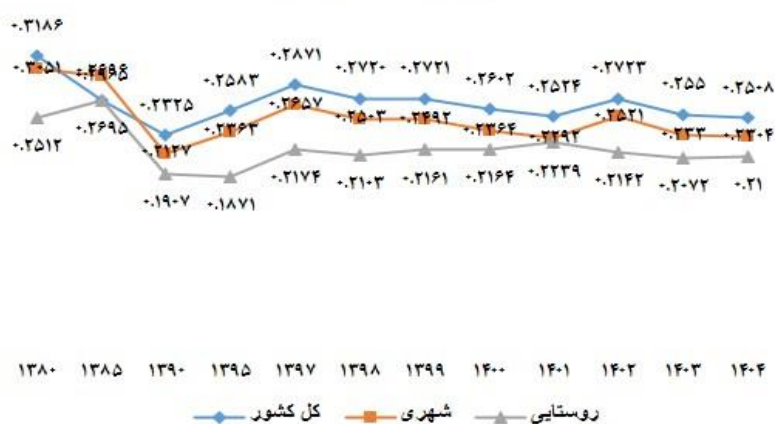
نمودار ۹- نسبت هزینه بیست درصد پرهزینه‌ترین به بیست درصد کم هزینه‌ترین جمعیت

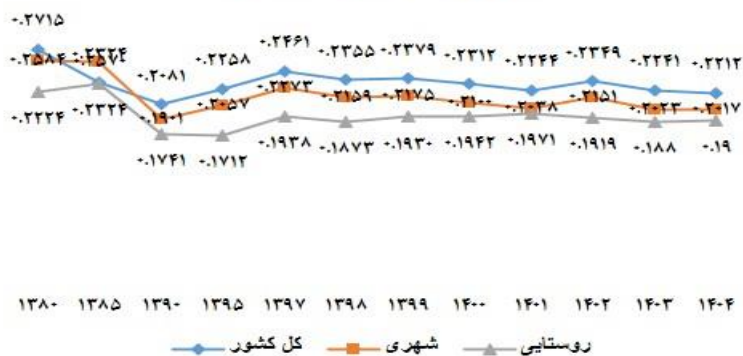
نمودار ۱۰- شاخص پالما

نمودار ۱۱- شاخص تیل

نمودار ۱۲- شاخص اتکینسون

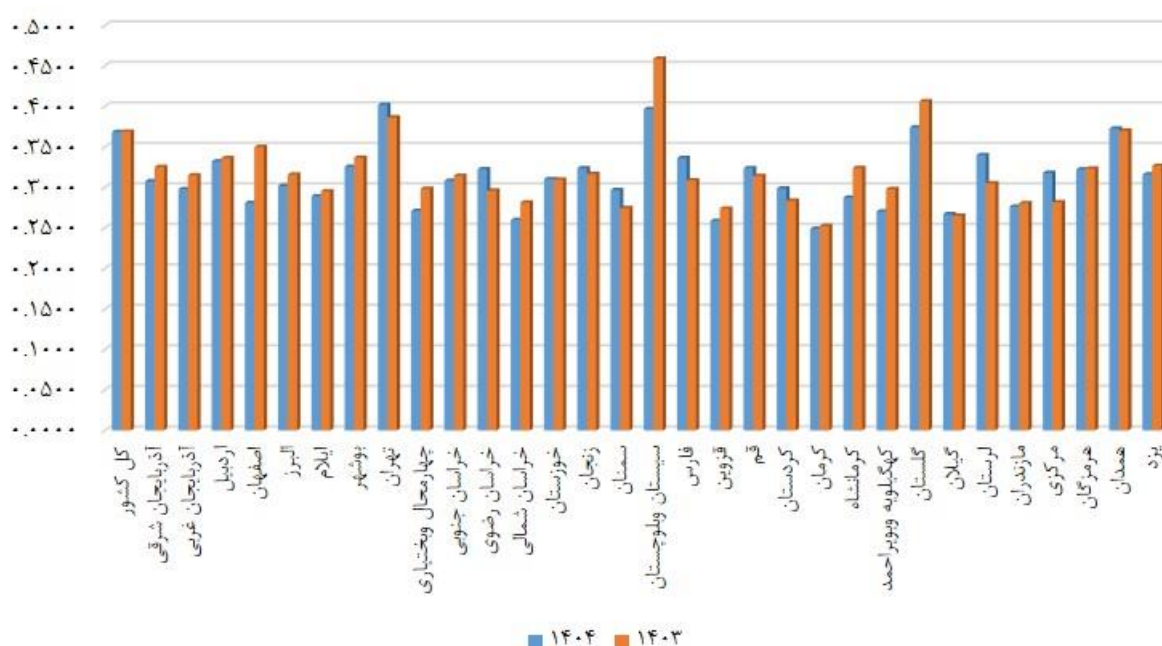
ضریب جینی خانوارهای شهری و روستایی در ۳۱ استان

ضریب جینی در مناطق شهری و روستایی ۳۱ استان

در سال ۱۴۰۴ در مناطق شهری؛

بالاترین ضریب جینی برای استان تهران (۰.۴۰۲۱) مشاهده می‌شود که نسبت به سال قبل ۰.۰۱۵۵ واحد افزایش یافته است. پس از آن استان سیستان و بلوچستان (۰.۳۹۶۹) و در رتبه سوم استان گلستان (۰.۳۷۴۴) بیشترین ضریب جینی را داشته که نسبت به سال قبل خود به ترتیب ۰.۰۶۲۲ و ۰.۰۳۲۰ واحد کاهش یافته است. به جز سال ۱۴۰۴، استان سیستان و بلوچستان در تمامی سال‌های مورد بررسی بالاترین نابرابری را در بین مناطق شهری ۳۱ استان داشته است. کمترین ضریب جینی مربوط به استان‌های کرمان (۰.۲۴۹۲) و قزوین (۰.۲۵۸۹) است که نسبت به سال قبل به ترتیب ۰.۰۰۳۴ و ۰.۰۱۵۱ واحد کاهش یافته‌اند.

نمودار ۱۳ - ضریب جینی مناطق شهری ۳۱ استان

۱۱- ضریب جینی خانوارهای شهری کل کشور و ۳۱ استان

استان	۱۳۸۵	۱۳۹۰	۱۳۹۵	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳	۱۴۰۴
کل کشور	۰.۴۱۷۷	۰.۳۵۶۸	۰.۳۷۳۰	۰.۳۹۴۰	۰.۳۸۲۸	۰.۳۸۳۵	۰.۳۷۵۷	۰.۳۶۹۶	۰.۳۸۲۰	۰.۳۶۸۹	۰.۳۶۸۶
آذربایجان شرقی	۰.۴۱۷۰	۰.۳۶۶۸	۰.۳۴۱۳	۰.۳۸۷۴	۰.۳۳۹۳	۰.۳۷۴۳	۰.۳۷۵۲	۰.۳۵۰۴	۰.۳۳۰۹	۰.۳۲۵۳	۰.۳۰۷۷
آذربایجان غربی	۰.۳۷۳۵	۰.۳۳۸۰	۰.۲۷۳۰	۰.۲۹۳۵	۰.۳۵۸۵	۰.۳۴۱۲	۰.۳۶۴۶	۰.۳۲۶۱	۰.۳۰۷۱	۰.۳۱۵۲	۰.۲۹۷۹
اردبیل	۰.۳۹۶۱	۰.۳۲۹۷	۰.۲۶۷۹	۰.۳۳۴۵	۰.۳۱۲۱	۰.۲۵۷۹	۰.۳۳۵۱	۰.۳۲۴۹	۰.۳۱۲۲	۰.۳۳۶۲	۰.۳۳۲۳
اصفهان	۰.۳۹۴۷	۰.۳۲۷۸	۰.۳۳۵۵	۰.۳۴۷۰	۰.۳۱۱۶	۰.۲۹۴۳	۰.۲۹۰۷	۰.۲۹۲۴	۰.۲۹۱۵	۰.۳۵۰۰	۰.۲۸۰۹
البرز	*_	۰.۲۷۱۷	۰.۳۱۹۰	۰.۳۱۹۴	۰.۳۰۹۵	۰.۳۲۲۷	۰.۳۰۲۸	۰.۳۰۶۴	۰.۳۱۲۴	۰.۳۱۵۹	۰.۳۰۲۰
ایلام	۰.۳۷۰۴	۰.۳۴۰۳	۰.۳۹۹۶	۰.۳۰۶۷	۰.۳۱۲۴	۰.۳۱۷۵	۰.۲۹۹۰	۰.۲۷۱۷	۰.۲۸۲۱	۰.۲۹۵۴	۰.۲۸۹۳
بوشهر	۰.۳۵۰۴	۰.۳۱۹۰	۰.۳۳۸۲	۰.۳۳۳۴	۰.۲۸۷۹	۰.۳۰۰۰	۰.۲۹۲۸	۰.۳۴۰۳	۰.۳۰۷۷	۰.۳۳۶۷	۰.۳۲۵۵
تهران	۰.۴۱۳۴	۰.۳۵۱۶	۰.۳۷۶۰	۰.۴۰۵۴	۰.۴۰۶۲	۰.۳۸۱۴	۰.۳۶۱۸	۰.۳۶۴۴	۰.۴۰۸۵	۰.۳۸۶۶	۰.۴۰۲۱
چهارمحال و بختیاری	۰.۳۳۸۰	۰.۳۳۳۷	۰.۳۰۰۳	۰.۳۲۱۰	۰.۳۱۳۱	۰.۳۲۲۶	۰.۳۱۸۴	۰.۳۴۰۷	۰.۳۰۷۲	۰.۲۹۸۴	۰.۲۷۱۱
خراسان جنوبی	۰.۳۸۴۰	۰.۳۲۰۱	۰.۲۸۵۳	۰.۳۲۲۸	۰.۳۲۲۹	۰.۳۰۹۵	۰.۳۴۷۵	۰.۳۵۳۹	۰.۳۳۲۸	۰.۳۱۴۶	۰.۳۰۸۳
خراسان رضوی	۰.۴۲۴۷	۰.۳۲۶۷	۰.۳۳۰۳	۰.۳۶۰۶	۰.۳۳۱۱	۰.۳۳۶۹	۰.۳۴۴۷	۰.۳۱۶۸	۰.۳۰۱۹	۰.۲۹۶۱	۰.۳۲۲۶
خراسان شمالی	۰.۴۱۹۳	۰.۳۳۲۴	۰.۳۲۴۵	۰.۳۴۶۳	۰.۳۵۴۸	۰.۳۳۰۷	۰.۳۴۲۳	۰.۳۳۵۱	۰.۳۲۰۴	۰.۲۸۱۶	۰.۲۶۰۱
خوزستان	۰.۳۶۵۲	۰.۳۳۷۰	۰.۳۷۹۳	۰.۳۷۳۶	۰.۳۳۴۴	۰.۳۴۳۵	۰.۳۵۴۲	۰.۳۰۸۱	۰.۳۱۵۷	۰.۳۰۹۸	۰.۳۱۰۴
زنجان	۰.۳۴۱۵	۰.۲۸۳۸	۰.۲۷۸۳	۰.۳۰۵۵	۰.۳۲۰۵	۰.۳۴۷۵	۰.۳۴۶۳	۰.۳۲۱۳	۰.۳۲۲۲	۰.۳۱۶۸	۰.۳۲۳۸
سمنان	۰.۳۷۴۵	۰.۳۳۳۰	۰.۲۹۰۱	۰.۲۹۸۷	۰.۲۹۳۸	۰.۳۴۲۵	۰.۳۰۷۶	۰.۲۸۸۲	۰.۲۷۸۱	۰.۲۷۴۶	۰.۲۹۶۸
سیستان و بلوچستان	۰.۴۲۳۷	۰.۴۰۰۶	۰.۴۰۳۶	۰.۴۶۵۰	۰.۴۴۷۹	۰.۴۵۷۰	۰.۴۹۲۹	۰.۴۶۴۷	۰.۴۱۹۸	۰.۴۵۹۱	۰.۳۹۶۹
فارس	۰.۳۵۵۷	۰.۳۵۷۰	۰.۳۲۱۰	۰.۳۵۷۴	۰.۳۲۰۰	۰.۳۱۸۶	۰.۳۳۸۴	۰.۳۸۹۱	۰.۳۲۷۱	۰.۳۰۸۷	۰.۳۳۶۴
قزوین	۰.۳۶۲۴	۰.۲۷۴۳	۰.۲۹۶۳	۰.۲۹۳۳	۰.۲۶۸۳	۰.۲۶۷۹	۰.۲۸۳۳	۰.۲۸۹۱	۰.۳۱۲۳	۰.۲۷۴۰	۰.۲۵۸۹
قم	۰.۳۸۰۳	۰.۳۵۹۸	۰.۳۱۵۹	۰.۳۶۸۲	۰.۳۱۵۴	۰.۳۳۱۴	۰.۳۲۵۸	۰.۳۴۴۱	۰.۲۸۲۰	۰.۳۱۴۳	۰.۳۲۳۹
کردستان	۰.۳۳۸۶	۰.۳۱۰۷	۰.۲۶۲۷	۰.۲۸۶۷	۰.۳۱۵۱	۰.۳۲۰۱	۰.۳۳۴۳	۰.۳۱۷۴	۰.۳۳۵۷	۰.۲۸۳۷	۰.۲۹۸۸
کرمان	۰.۴۰۰۸	۰.۳۳۲۸	۰.۳۱۰۸	۰.۳۳۷۰	۰.۳۱۷۶	۰.۳۰۵۰	۰.۲۷۲۹	۰.۲۷۰۰	۰.۲۶۲۵	۰.۲۵۲۶	۰.۲۴۹۲
کرمانشاه	۰.۴۰۸۲	۰.۳۴۱۳	۰.۲۸۱۳	۰.۳۴۶۵	۰.۳۰۲۱	۰.۳۰۱۴	۰.۳۰۰۲	۰.۳۱۰۱	۰.۳۵۶۸	۰.۳۲۴۱	۰.۲۸۷۵
کهگیلویه و بویراحمد	۰.۴۱۶۴	۰.۳۰۴۹	۰.۲۴۳۹	۰.۲۹۶۱	۰.۳۱۱۸	۰.۳۰۲۴	۰.۳۱۲۷	۰.۲۹۹۴	۰.۳۰۳۸	۰.۲۹۸۱	۰.۲۷۰۵
گلستان	۰.۴۰۸۳	۰.۳۸۰۶	۰.۳۸۸۷	۰.۳۷۲۶	۰.۳۵۹۱	۰.۳۶۹۵	۰.۴۰۱۸	۰.۴۲۰۶	۰.۳۹۹۷	۰.۴۰۶۴	۰.۳۷۴۴
گیلان	۰.۳۹۹۹	۰.۳۱۱۸	۰.۳۸۸۴	۰.۳۴۳۰	۰.۲۹۸۲	۰.۳۲۹۶	۰.۳۰۹۶	۰.۳۰۳۳	۰.۲۸۰۵	۰.۲۶۵۳	۰.۲۶۷۱
لرستان	۰.۳۶۱۰	۰.۳۰۷۱	۰.۲۸۵۳	۰.۳۶۱۹	۰.۳۱۴۹	۰.۳۳۴۶	۰.۲۸۹۹	۰.۳۳۴۹	۰.۳۵۳۸	۰.۳۰۵۴	۰.۳۴۰۰
مازندران	۰.۴۱۶۷	۰.۳۰۸۹	۰.۳۰۴۸	۰.۳۰۹۲	۰.۳۱۸۸	۰.۳۳۶۸	۰.۳۳۹۱	۰.۳۰۱۹	۰.۲۸۱۰	۰.۲۸۰۶	۰.۲۷۶۳
مرکزی	۰.۳۷۵۹	۰.۳۴۸۸	۰.۳۱۵۷	۰.۲۷۵۹	۰.۲۶۱۵	۰.۲۹۴۹	۰.۳۰۴۸	۰.۲۹۹۶	۰.۳۰۵۷	۰.۲۸۱۹	۰.۳۱۸۱
هرمزگان	۰.۴۲۲۰	۰.۲۸۷۶	۰.۳۴۹۷	۰.۳۶۲۰	۰.۳۶۶۳	۰.۳۵۸۸	۰.۳۵۲۸	۰.۳۱۱۸	۰.۳۱۵۵	۰.۳۳۳۳	۰.۳۲۲۴
همدان	۰.۳۹۱۵	۰.۳۴۲۸	۰.۳۲۲۹	۰.۳۷۵۶	۰.۳۵۸۶	۰.۴۰۱۳	۰.۳۴۹۰	۰.۳۶۳۲	۰.۳۷۸۷	۰.۳۷۰۳	۰.۳۷۲۹
یزد	۰.۳۵۰۹	۰.۳۱۶۵	۰.۲۷۰۲	۰.۳۱۷۲	۰.۳۲۵۰	۰.۳۲۹۹	۰.۲۷۶۹	۰.۳۳۱۹	۰.۳۰۱۸	۰.۳۳۷۰	۰.۳۱۶۱

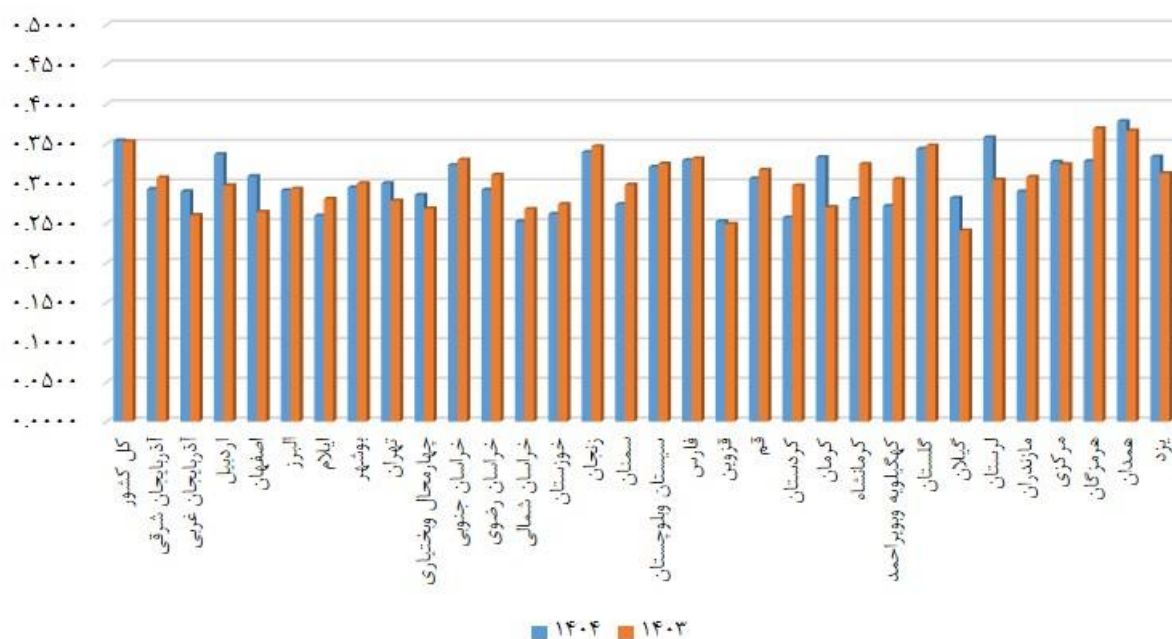
*: در سال مذکور استان البرز، مستقل نشده است.

در سال ۱۴۰۴ در مناطق روستایی؛

بالاترین ضریب جینی در استان همدان (۰.۳۷۸۶) مشاهده می‌شود که نسبت به سال قبل ۰.۰۱۲۰ افزایش داشته است. پس از استان همدان بالاترین ضریب جینی مربوط به استان لرستان (۰.۳۵۸۳) می باشد که نسبت به سال گذشته ۰.۰۵۳۴ واحد افزایش یافته است.

کمترین ضریب جینی مربوط به استان‌های قزوین (۰.۲۵۲۵) که نسبت به سال قبل ۰.۰۰۳۳ افزایش و خراسان شمالی (۰.۲۵۲۶) است که نسبت به سال قبل ۰.۰۱۵۲ واحد کاهش یافته اند.

نمودار ۱۴ - ضریب جینی مناطق روستایی ۳۱ استان

۱۲- ضریب جینی خانوارهای روستایی کل کشور و ۳۱ استان

استان	۱۳۸۵	۱۳۹۰	۱۳۹۵	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳	۱۴۰۴
کل کشور	۰.۳۹۷۷	۰.۳۳۹۴	۰.۳۳۶۲	۰.۳۵۹۵	۰.۳۵۳۹	۰.۳۵۹۰	۰.۳۵۹۴	۰.۳۶۴۳	۰.۳۵۸۳	۰.۳۵۳۲	۰.۳۵۴۳
آذربایجان شرقی	۰.۳۵۴۲	۰.۳۱۴۰	۰.۳۳۲۳	۰.۳۲۵۹	۰.۳۵۲۲	۰.۳۳۹۰	۰.۳۴۰۲	۰.۳۰۲۸	۰.۳۰۹۳	۰.۳۰۷۷	۰.۲۹۳۲
آذربایجان غربی	۰.۳۳۳۰	۰.۲۸۲۹	۰.۲۷۲۸	۰.۲۹۷۸	۰.۳۲۱۳	۰.۳۰۸۱	۰.۳۲۴۸	۰.۳۵۳۸	۰.۲۶۷۹	۰.۲۶۰۱	۰.۲۹۰۲
اردبیل	۰.۳۵۲۶	۰.۳۰۲۳	۰.۲۸۹۸	۰.۳۰۸۲	۰.۳۳۸۴	۰.۲۹۵۹	۰.۳۰۴۰	۰.۲۸۰۶	۰.۲۹۰۸	۰.۲۹۷۷	۰.۳۳۷۰
اصفهان	۰.۳۸۰۵	۰.۳۳۴۴	۰.۳۱۱۵	۰.۳۲۷۷	۰.۲۹۶۴	۰.۳۰۰۲	۰.۲۸۸۵	۰.۲۹۱۴	۰.۳۰۷۲	۰.۲۶۴۴	۰.۳۰۹۵
البرز	—	۰.۲۷۰۵	۰.۳۰۹۵	۰.۳۰۹۹	۰.۳۱۳۵	۰.۳۵۷۴	۰.۳۰۵۸	۰.۳۰۳۳	۰.۳۰۰۲	۰.۲۹۳۷	۰.۲۹۱۶
ایلام	۰.۳۳۱۰	۰.۳۲۸۲	۰.۳۰۲۷	۰.۲۷۱۹	۰.۲۶۰۳	۰.۲۹۱۳	۰.۲۸۵۱	۰.۲۳۵۴	۰.۲۴۷۱	۰.۲۸۰۷	۰.۲۵۹۵
بوشهر	۰.۳۴۷۸	۰.۳۵۴۵	۰.۲۸۸۷	۰.۳۰۳۶	۰.۲۸۸۰	۰.۲۹۷۳	۰.۲۵۹۳	۰.۳۱۷۶	۰.۳۱۷۳	۰.۳۰۰۴	۰.۲۹۵۲
تهران	۰.۳۸۸۳	۰.۲۹۱۰	۰.۳۰۰۸	۰.۳۴۴۴	۰.۳۱۵۴	۰.۳۱۶۶	۰.۳۱۵۵	۰.۲۹۸۱	۰.۳۱۴۷	۰.۲۷۸۴	۰.۳۰۰۴
چهارمحال و بختیاری	۰.۳۰۲۶	۰.۳۰۷۵	۰.۲۷۹۱	۰.۳۱۴۴	۰.۳۱۰۶	۰.۳۶۲۱	۰.۳۱۴۵	۰.۳۰۸۷	۰.۳۰۰۰	۰.۲۶۸۶	۰.۲۸۵۷
خراسان جنوبی	۰.۳۴۴۷	۰.۲۶۴۵	۰.۲۴۲۰	۰.۳۲۴۶	۰.۳۳۸۶	۰.۲۹۶۴	۰.۳۶۳۳	۰.۳۵۳۶	۰.۳۷۶۰	۰.۳۳۰۲	۰.۳۲۳۳
خراسان رضوی	۰.۳۹۳۵	۰.۳۲۴۶	۰.۳۰۳۵	۰.۳۳۶۴	۰.۳۱۴۵	۰.۳۳۲۸	۰.۳۳۰۳	۰.۳۳۴۹	۰.۳۰۸۰	۰.۳۱۱۲	۰.۲۹۲۲
خراسان شمالی	۰.۳۵۵۰	۰.۲۸۵۴	۰.۲۹۰۰	۰.۲۹۰۱	۰.۳۲۵۱	۰.۲۷۴۰	۰.۳۰۹۸	۰.۳۲۲۹	۰.۲۸۶۸	۰.۲۶۷۸	۰.۲۵۲۶
خوزستان	۰.۳۸۷۵	۰.۲۹۲۱	۰.۲۴۸۴	۰.۳۰۳۹	۰.۲۵۵۳	۰.۲۴۰۹	۰.۲۷۶۵	۰.۲۶۲۶	۰.۲۴۵۵	۰.۲۷۴۱	۰.۲۶۱۹
زنجان	۰.۳۳۱۰	۰.۲۵۹۸	۰.۲۶۲۸	۰.۳۱۱۱	۰.۳۴۵۰	۰.۳۵۵۴	۰.۳۳۲۶	۰.۳۲۵۶	۰.۳۴۱۹	۰.۳۴۶۸	۰.۳۳۹۷
سمنان	۰.۳۲۸۵	۰.۳۰۷۸	۰.۳۰۸۱	۰.۲۹۴۶	۰.۲۸۹۸	۰.۳۴۱۰	۰.۳۲۶۰	۰.۳۴۰۸	۰.۳۰۵۲	۰.۲۹۸۶	۰.۲۷۴۱
سیستان و بلوچستان	۰.۳۱۶۱	۰.۳۴۴۰	۰.۲۹۶۷	۰.۳۲۵۴	۰.۳۲۶۸	۰.۳۴۵۹	۰.۳۳۸۶	۰.۲۹۹۸	۰.۲۹۱۳	۰.۳۲۵۰	۰.۳۲۱۲
فارس	۰.۳۷۹۱	۰.۳۳۲۶	۰.۳۰۹۷	۰.۳۱۳۲	۰.۳۰۹۱	۰.۲۸۵۸	۰.۳۰۴۴	۰.۳۶۲۴	۰.۳۳۴۱	۰.۳۳۱۷	۰.۳۲۹۷
قزوین	۰.۳۶۴۷	۰.۳۲۳۸	۰.۲۹۵۶	۰.۲۷۳۴	۰.۲۹۳۰	۰.۲۷۹۲	۰.۳۳۰۱	۰.۲۸۵۱	۰.۲۸۰۵	۰.۲۴۹۲	۰.۲۵۲۵
قم	۰.۳۹۴۷	۰.۳۱۹۶	۰.۲۸۲۴	۰.۳۳۱۵	۰.۳۳۷۶	۰.۳۳۵۵	۰.۳۵۱۰	۰.۳۴۵۰	۰.۳۴۸۳	۰.۳۱۷۴	۰.۳۰۶۴
کردستان	۰.۳۰۶۰	۰.۲۸۳۷	۰.۲۷۱۳	۰.۲۷۴۴	۰.۲۵۱۷	۰.۲۵۵۸	۰.۲۸۵۱	۰.۳۰۶۹	۰.۲۹۶۷	۰.۲۹۷۵	۰.۲۵۷۲
کرمان	۰.۴۲۶۶	۰.۳۰۷۳	۰.۳۱۱۳	۰.۲۸۴۳	۰.۲۹۰۱	۰.۲۸۷۹	۰.۲۶۲۶	۰.۲۴۴۸	۰.۲۴۱۳	۰.۲۷۰۴	۰.۳۳۳۲
کرمانشاه	۰.۳۸۳۳	۰.۳۱۱۲	۰.۲۸۶۱	۰.۳۰۷۹	۰.۲۷۳۳	۰.۲۸۷۰	۰.۲۷۹۳	۰.۲۶۹۵	۰.۲۸۷۴	۰.۳۲۴۷	۰.۲۸۰۸
کهگیلویه و بویراحمد	۰.۴۴۷۵	۰.۲۶۹۷	۰.۲۲۵۰	۰.۲۴۰۴	۰.۳۳۱۱	۰.۳۲۳۱	۰.۳۳۹۹	۰.۳۲۶۸	۰.۳۲۲۷	۰.۳۰۵۶	۰.۲۷۱۹
گلستان	۰.۴۰۱۰	۰.۳۳۷۴	۰.۳۱۰۶	۰.۳۴۸۸	۰.۳۵۴۶	۰.۳۵۲۴	۰.۳۵۸۸	۰.۳۴۱۲	۰.۳۷۶۶	۰.۳۴۷۹	۰.۳۴۴۰
گیلان	۰.۳۷۸۴	۰.۳۳۳۸	۰.۲۸۱۱	۰.۳۲۰۰	۰.۳۰۹۷	۰.۳۲۷۷	۰.۳۰۵۴	۰.۲۹۴۳	۰.۲۶۵۲	۰.۲۴۰۸	۰.۲۸۲۰
لرستان	۰.۳۵۵۳	۰.۲۷۰۰	۰.۲۸۸۱	۰.۳۰۴۸	۰.۲۹۸۷	۰.۳۵۶۱	۰.۳۱۸۹	۰.۳۰۵۴	۰.۲۷۶۹	۰.۳۰۴۹	۰.۳۵۸۳
مازندران	۰.۳۶۹۱	۰.۳۰۹۴	۰.۲۷۳۳	۰.۳۵۱۹	۰.۳۲۴۵	۰.۳۰۳۹	۰.۳۲۶۲	۰.۳۴۳۶	۰.۲۹۲۸	۰.۳۰۸۵	۰.۲۹۰۰
مرکزی	۰.۳۵۲۰	۰.۳۵۵۱	۰.۳۴۰۹	۰.۳۵۹۸	۰.۳۳۴۲	۰.۳۳۶۰	۰.۳۲۶۷	۰.۳۵۰۳	۰.۳۳۸۹	۰.۳۲۴۳	۰.۳۲۷۵
هرمزگان	۰.۴۱۸۸	۰.۲۸۵۸	۰.۳۳۷۸	۰.۳۶۷۰	۰.۳۵۳۳	۰.۳۵۲۲	۰.۳۱۸۷	۰.۳۰۵۶	۰.۳۵۳۲	۰.۳۶۹۷	۰.۳۲۸۵
همدان	۰.۳۷۳۹	۰.۳۰۵۰	۰.۳۰۸۷	۰.۳۱۴۰	۰.۳۶۹۸	۰.۳۵۷۵	۰.۳۴۸۷	۰.۳۹۱۳	۰.۳۹۴۸	۰.۳۶۶۶	۰.۳۷۸۶
یزد	۰.۳۷۱۲	۰.۳۶۳۰	۰.۳۲۹۲	۰.۳۴۳۶	۰.۲۸۷۵	۰.۲۹۴۵	۰.۳۳۰۴	۰.۳۲۲۴	۰.۳۱۰۶	۰.۳۱۳۰	۰.۳۳۴۰

* در سال مذکور استان البرز، مستقل نشده است.

تعاریف و مفاهیم

۱. ضریب جینی^۱

یکی از شاخص‌های سنجش نابرابری درآمد جامعه، ضریب جینی است. ضریب جینی عددی است بین صفر و یک (یا صفر و صد درصد) که در آن صفر به معنی توزیع کاملاً برابر درآمد یا ثروت و یک به معنای نابرابری مطلق در توزیع است. در بین محققین روش‌های مختلفی برای محاسبه این شاخص وجود دارد. عمده‌ترین آن‌ها دو نوع روش با گروه‌بندی و بدون گروه‌بندی می‌باشد. از لحاظ آماری، ضریب جینی، نسبت اندازه نابرابری توزیع درآمد در جامعه به حداکثر اندازه نابرابری درآمدی ممکن در یک توزیع درآمد کاملاً ناعادلانه است.

- محاسبه ضریب جینی بدون گروه‌بندی :

برای محاسبه ضریب جینی بدون گروه‌بندی از فرمول زیر استفاده می‌شود.

$$Gini = 2 \frac{Cov(y_i, f_i)}{\frac{1}{N} \sum_{i=1}^N y_i} \quad \text{که در آن:}$$

y_i درآمد خانوار i ام

f_i رتبه خانوار i ام (f برای خانوارهای فقیر صفر و برای خانوارهای غنی یک در نظر گرفته می‌شود).

- محاسبه ضریب جینی با گروه‌بندی:

بعد از مرتب کردن صعودی درآمد سرانه خانوارها داده‌ها را به گروه‌های مساوی تقسیم کرده و سپس تعیین می‌شود که هر یک از گروه‌های مورد نظر چه درصد از درآمد جامعه را به خود اختصاص داده است. ضریب جینی با گروه‌بندی از فرمول زیر به دست می‌آید:

$$G = 1 - 2 \int_0^1 f(x) dx$$

$$G = 1 - \sum_{i=0}^{k-1} (y_{i+1} + y_i)(x_{i+1} - x_i) \Rightarrow G = 1 - 1/N \sum_{i=0}^{k-1} (y_{i+1} + y_i)$$

در این فرمول $1/N$ نسبت گروه‌بندی‌ها است (اگر از دهک استفاده شود $1/10$ و اگر از بیستک استفاده شود $1/20$ و...). با توجه به اینکه برای نشان دادن توزیع و چگونگی تغییرات سهم گروه‌های جامعه و تغییرات سهم‌ها از دهک‌ها استفاده می‌شود، در این مطالعه برای محاسبه ضریب جینی از دهک‌ها استفاده شده است.

۲. شاخص تیل^۲

شاخص تیل، بر مفهوم انتروپی استوار است. این شاخص بین صفر و $\ln N$ تغییر می‌کند. مقدار صفر حالت برابری کامل و $\ln N$ نابرابری کامل است. انتقال درآمد از یک فرد ثروتمند به یک فرد فقیر شاخص تیل را کاهش می‌دهد. $GE(1)$ معرف شاخص تیل است که از فرمول زیر محاسبه می‌شود^۳:

$$GE(1) = \frac{1}{N} \sum_{i=1}^N \frac{y_i}{\bar{y}} \ln\left(\frac{y_i}{\bar{y}}\right)$$

که در آن N تعداد خانوارها، y_i درآمد خانوار i ام و $\bar{y}$ میانگین درآمد کل خانوارها است. مزیت این معیار نسبت به ضریب جینی آن است که به خانوارهای فقیر وزن بیشتری اختصاص می‌دهد.

۳. شاخص‌های نابرابری اتکینسون^۴

اتکینسون یکی دیگر از معیارهای نابرابری را ارائه داده است، که در آن پارامتر وزنی ε (میزان اجتناب از نابرابری) می‌باشد و هر چه میزان اجتناب از نابرابری بیشتر باشد، میزان نابرابری محاسبه شده برای توزیع معین درآمد بیشتر است. به عبارتی ε میزانی است که جامعه به نابرابری اهمیت می‌دهد. معیارهای نابرابری اتکینسون به روش زیر محاسبه می‌شود^۵:

$$A_\varepsilon = 1 - \left[\frac{1}{N} \sum_{i=1}^N \left(\frac{y_i}{\bar{y}} \right)^{1-\varepsilon} \right]^{\frac{1}{1-\varepsilon}} \quad \varepsilon \neq 1$$

$$A_\varepsilon = 1 - \frac{\prod_{i=1}^N y_i^{(1/N)}}{\bar{y}} \quad \varepsilon = 1$$

که در آن N تعداد خانوارها، y_i درآمد خانوار i ام، $\bar{y}$ میانگین درآمد کل خانوارها و ε پارامتر اجتناب از نابرابری است ($0 < \varepsilon < \infty$). در نتیجه هر چه مقدار ε بیشتر باشد جامعه نسبت به نابرابری نگرانی بیشتری دارد. اگر $A=0$ باشد برابری کامل و هنگامی که $A=1$ باشد نابرابری کامل است. دامنه تغییرات این معیار بین صفر و یک می‌باشد.

^۲- Theil

^۳- Introduction to Poverty Analysis, World Bank (2005).

^۴- Atkinson.

^۵- Introduction to Poverty Analysis, World Bank (2005).

۴. شاخص پالما^۶:

مفهوم آن نسبت ده درصد پردرآمدترین جمعیت به چهل درصد کم درآمدترین جمعیت است و گویای آن است که وضعیت پردرآمدترین دهک جمعیت نسبت به ۴ دهک کم درآمدترین جمعیت تغییر نموده است.

۵. نسبت پراکندگی (نابرابری):

این نسبت متوسط هزینه‌های پردرآمدترین افراد را به کم درآمدترین افراد اندازه‌گیری می‌کند. برای محاسبه آن می‌توان از دهک یا پنجک استفاده نمود. به عبارتی این شاخص نسبت متوسط هزینه ده درصد پردرآمدترین به ده درصد کم درآمدترین افراد را نشان می‌دهد. نسبت پراکندگی به صورت زیر محاسبه می‌شود^۷:

$$q_i^j = \frac{\text{متوسط هزینه‌های دهک‌های بالایی } i}{\text{متوسط هزینه‌های دهک‌های پایینی } j}$$

^۶- Palma Index.

^۷- Introduction to Poverty Analysis, World Bank (2005).